

Prof. PhDr. Ivo Pondělíček, CSc.

Foto: René SYKORA

Profesora Univerzity Karlovy, nositele mezinárodních ocenění jsem však nezastihla v ordinaci ani na fakultě, ale na vernisáži jeho obrazů s názvem *Groteskno v sexualitě*.

Pane profesore, jak se sexuolog stává malířem?

Osvobození, protest, sebeléčba, únava ze slov, nebo je to snad jeden z mých četných, i když myslím, že tentokrát plodných „uniků“. Odborně se tomu říká eskapismus a můj život byl na nejrůznější „českapy“ nebo i eskapády, legrácky a legrace nesmírně bohatý. Byla to kdysi pro mě jediná možnost úniku před atmosférou komunistického režimu...

Jak jste se právě vy - člověk s tak pošpiněným kádrovým profilem, několikrát v minulém režimu dokonce i politicky vězněný - dokázal prosadit?

Když jsem v roce 1954 ve zdravotnictví začínal, tak nás - klinických psychologů - bylo asi deset v celé republice. Klinická psychologie byla pololegálním oborem, „pavědou“, se kterou nesměl nikdo pracovat.

Nastoupil jsem na psychiatrickém oddělení Krajské nemocnice v Karlových Varech, a co je zvláště důležité - bez kádrování. Jestliže dnes vnímáme Vary jako kvetoucí lázeňské město, tenkrát, několik let po válce, to byla pustina, pohraničí, kde byl velký nedostatek lidí - zejména odborníků, i když byli „ideologicky pochybení“.

Je jedním z nejznámějších odborníků, kteří se nám snaží pomoci na cestě našimi intimními problémy a strastmi. Jeho knihy nás doprovázejí od dospívání až do velmi pozdního věku.

Jak jste „pochybil“ vy?

Jako redakční elév v Lidových novinách jsem měl kolegy, kteří utekli do zahraničí a tajně u mě našli jejich pařížskou adresu. Úsoudili, že mám v Čechách odbojovou studentskou skupinu, a v roce 1949 mě poprvé zavřeli. Pak jsem pracoval jako kopáč, jezdil na lodi, učil v autoškole... Po mnoha peripetiích jsem skončil v Karlových Varech a vydržel tam osm let.

Dostat se pak do Prahy nebylo lehké. Měl jsem ji totiž díky svým kádrovým materiálům zakázanou. A tak já, který nebyl sledován dost dobrým ani pro „blázný“, jsem díky kamarádské pomoci Milana Kundery nastoupil externě na FAMU. Přednášel jsem psychologii umění a filmu a v mém semináři byli lidé jako Evald Schorm, paní Chytilová, Jenda Osten, Jirka Menzel, Křížan, Juráček, Jakubisko, Sidon, Dušan Hanák... A současně s přednáškami jsem tehdy o filmu začal i psát.

To byly vaše literární začátky?

Ne tak docela. Už ve Varech jsem vydal se svou ženou dvě knihy: O lidech nervóz-

ních a Neuróza a naše zdraví. Prvně tu bylo jasně řečeno, že i v socialismu bývají lidé postiženi neurózou, přestože bolševičtí dogmatici tehdy tvrdili, že socialismus s touto buržoazní chorobou skoncoval.

V Praze jsem pak napsal knihu o psychologii v praxi *Rozumíte sami sobě* - a ještě tentýž rok mi vyšel film jako svět fantomů a mýtů a *Fantaskní umění*.

Jak poznamenala váš osud 70. léta?

Zásadně. Byl jsem opět sledován politicky nespolehlivým a opět bez práce. V té době se mi ale začaly ozývat motivy z minulých let, kdy jsem v Karlových Varech vedl snad první předmanželskou poradnu u nás. Zatímco s psychologií umění už by mě všude vyhodili, lidskou sexualitu jako projev přirozenosti a kultury přijali. Takže následovaly publikace *Lidská sexualita*, *Stáru-ti: osobnost a sexualita*, *Sexuální zrání mladého muže* a další...

Později, když záštitě odezněly, jsem pracoval na klinice popálenin. S profesorkou Königovou jsme získali v roce 1985 Meziná-

S šestnáctiletou dcerou Anetou, studentkou gymnázia

Foto: René SYKORA

Své obrazy podepisuje pseudonymem Dubroka ip.

rodní Ramelotovu cenu za lékařskovědecký výzkum týkající se psychiky popálených.

A pak se mi podařilo získat povolení pro soukromou praxi - psychologickou poradnu Atheneum, kde se řešily především intimní vztahy klientů.

Jak byste zhodnotil vývoj ve vašem oboru?

Po válce se psychologie hlavně zabývala izolovanými mentálními výkony - například inteligencí a pamětí. Později se situace změnila. Psychologové si uvědomili, že laboratorně izolovat vlastnosti není tak produktivní, a svůj zájem soustředili na celou osobnost. Tento zájem se týkal dobré klinické psychologie, a říkám-li dobré, nemyslím, že by psychologie byla kdovíjak exaktní vědou. Je to spíš umění a já tvrdím, že k psychologii je třeba nadání a pak i studium. Nadání bez studia je málo, ale studium bez nadání neznamená v praxi nic. A teď zpět k otázce: Mám takový dojem, že příští tisíciletí se nebude ptát po osobnosti člověka. Vytvoří se nový pohled. Tvrdím, že člověk bude chápán jako „víceosobnostní jedinec“. Zatím platí, že je taková osobnost výrazem patologie, jsme však svědky, jak se patologie čas od času mění v normu. Jsme například svědky, jak se sociálně patologické jevy, asociální činy, a dokonce vraždy stávají u nás běžnou záležitostí. I vlivem informací z masmédií se pak jeví skoro jako statistická norma, jako norma chování. Lidé se dokonce za ně přestávají i stydět.

Jak si to vysvětlujete?

V člověku je totiž všudepřítomné zlo. Lidstvo se během vývoje zmožilo vlastně jen na redukcí či možná i kultivaci tohoto zla. Nejinteligentnějšími tvory jsme se stali díky mohutnému rozvoji mozkové kůry zhruba před

půl miliónem let. Proč se tak stalo, nikdo neví. Přitom jsme ale nepřestali užívat zároveň i nižších mozkových etáží, takzvaného paleosavěho mozku zděděného po zvířecích předcích. Tato kombinace dala vzniknout duchovně velmi nevyrovnaným jedincům.

Když dnes potkám dobrého člověka, jsem příjemně překvapen. Pak ovšem také i nad svými vlastními „dobrymi skutky“ jevim jistě překvapení...

Máme naději být lepší?

Naděje ubývá s neustále se rozvíjejícím se fetišismem peněz. Ale možnost kultivace existuje, protože existuje víra - třeba i laická „víra k životu“, a nemusí to být právě víra v Boha.

Domníváte se, že život má nějaký smysl?

Jistě. V sobě samém. Pro život samotný. Nevěřím v posmrtný život ani v reinkarnaci - jak rád bych, ale nejde mi to.

Pojďme raději k „veselejším“ tématům. Co říkáte sexuální výchově našich dětí?

To také není moc veselé téma! Důležitý úkol sexuální výchovy vidím například v obraně před devianty a v poučení, jak se má dítě ubránit například pedofilovi. Nikoliv v tom, co spolu mají dva mladí lidé dělat a jak to mají dělat. To je pudové schéma, které si každý (až na nepatrné výjimky) může rozvinout sám.

Lze tu ovšem pomáhat přednáškami o plánovaném rodičovství včetně antikoncepcce. Ale hlavní teze zní: Sex se má pěstovat, když je spojen s láskou, jinak ztrácí lidský smysl a nakonec i pravé uspokojení!

Věra VOJTĚCHOVÁ

Foto: René SYKORA

Hádejte, kde mám erotogenní zóny, Mr. Gromaire, 1998

Foto: René SYKORA

